

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 18.

Fylke: Buskerud

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Sigdal

Emne: Juletre og julehalm.

Bygdelag: Sigdal og Eggedal.

Oppskr. av: Andreas Mörch

Gard:

(adresse): Prestfoss.

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Juletreet er vanlig her nå. Det er ^{ikke} mange heimer der de ikke har et. Det kan eneste være hos eldre ektefolk eller enslige. Over alt der det er barn i huset, er det juletre.

2. Skikken med juletre kom hit omkr. 1900.

3. Det var skolene som gikk före med juletrær, det ble vanlig med juletefefester utover omkr. 1900, eller vel noen år seinere. Ved de første juletefefestene var treet pynta med korgjer og prestesekker ^{av} //farga glanspapir, lys i klyper, og appelsiner eller epler hengt i hyssing inntil treleggen. Dessuten var det "gaver" på trærne.

Det var småting, kammer, lappepistoler, pungjer, speil og slikt til en gjennomsnittspris omkr. 25 öre. Barna hadde för festen skutt inn 25 öre hver. Under festen ble så de nummererte "gavene" trukket ved at barna trekte en lapp av en hatt. Etterpå kunne det være god grunn til litt byttehandel.

Fra skolene kom juletreet inn i heimene. Men för 45 år sia var det ikke vanlig med juletrær, sjöl om det var mange som alt da hadde tatt opp denne skikken. Det var mange eldre som så på juletreet med glitter, korgjer og stas, som ei unödvendig utgift.

4. Ukjent her.

2.

5. Ukjent.

6. Juletreet nådde fra golv til tak de første åra de var i bruk, men etter hvert ble de mindre så de ikke tok så stor plass i rommet. Nå står de gjerne på et bord, og når da helst til taket. Eller det bare kan være en liten tuss av et tre med noen få lys på. Det er helst der det ikke er barn i huset.

7. Det er mindre med papirpynt nå enn det var for 25 år sia. Det er mere av glitter og "snö". Det var vanlig med rekker av farga glaskuler før, de er det nesten slutt med nå. Det er alltid lys på treet, men det er somme som ikke brenner disse lysa. Det gjelder der det er enslige som har et lite tre. I de siste åra er det kommet elektriske julelys i heimene, men folk flest liker ikke dette "kalde" lyset, de vil ha "levanes lis".

8. Det skifter fra heim til heim. Før var det helst de voksne som pynta treet, men nå er barna med i de fleste heimene. Det var forresten ikke så mange steder de hadde den skikken å stenge barna vekk fra det rommet treet stod, inntil det var tent på lysa. Det var helst hos doktoren, presten og slike.

9. Sml. svar på pkt. 6 her.

10. Det var vanlig at juletreet ble tent om julekvelden, nyårskvelden og når det skulle "höstas". Det var visst ikke vanlig å hedre trettenkvelden med tent tre, så vidt jeg kan få greie på nå.

11. Der det er folk som kan synge litt, og det er barn i huset, går de rundt treet om julekvelden og synger de mest brukte julesalmene^{og} -sangene : Her kommer dine arme små, Jeg er så glad hver julekveld, Et barn er födt i Betlehem, Å jul med din glede, Jeg synger julekvad.

12. Juletreet ble gjerne tatt ut (hösta) til tjugenhelja. Men hvis treet ble tört så nålene tok til å rösse

ble treet høsta og båret ut för.

13. Barna bad gjerne til seg et par grannebarn som ble med på høstinga, "döm va på juletrehösting". Det var noe etende i korgene, drops, rosiner, nøtter, småkjeks. Så var det kjeks i ymse figurer med glansbilde klint på med melisröre på den ene sida, og en liten papirstropp ö-verst til å henge opp i. Somme hadde appelsiner eller epler hengende på til treet skulle høstes.

Nå er det slutt med å legge noe spiselig i korgene og å henge kjeks eller frukt på treet. Höstinga ble i tida mellom trettenhelga og tjugendagen.

14. Det er bare grantrær som nyttes her.

15. Ukjent i skogsbygda.

16. Björka med julebandet ble satt opp ute, helst ved låvedöra. Det var ei nyhagd björk som var kvista så det bare satt att en kvast i toppen. Det er vanlig med slik ei björk til julebandet ennå.

Julehalmen.

1 -4. Det er ikke å få greie på det minste om julehalmen her nå.